

73. møde.

Torsdag den 4. maj kl. 13.

Formanden: I skrivelse af dags dato meddeler finansministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændringer i lov om lønninger og pensioner m. v. til statens tjenestemænd og

forslag til lov om ændring i lov om pensioner, der er fastsat i henhold til de før 1. april 1958 gældende lønnings- og pensionslove.

Medlem af folketinget Vivike har meddelt mig, at han ønsker til fiskeriministeren at stille følgende spørgsmål:

„Hvad agter fiskeriministeren at gøre for at få indført en effektiv fiskeriinspektion?“

Medlem af folketinget Ib Thyregod har meddelt mig, at han ønsker til statsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Hvad er baggrunden for den af statsministeren den 1. maj i Århus fremsatte udtalelse om, at det vil blive undersøgt, om der er grundlag for en undskyldning til de århusianske havnearbejdere, og hvilket resultat er statsministeren efter forhandling med justitsministeren nået til?“

Spørgsmålene vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Finansministeren (Kjeld Philip): Her ved tillader jeg mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om ændringer i lov om lønninger og pensioner m. v. til statens tjenestemænd og forslag til lov om ændring i lov om pensioner, der er fastsat i henhold til*

de før 1. april 1958 gældende lønnings- og pensionslove.

Da lønglidningen på arbejdsmarkedet har været stærkere end forudset ved lønningslovens vedtagelse i 1958, må det forekomme rimeligt, at der allerede nu optages forhandlinger med tjenestemandsorganisationerne om deres fremtidige lønningsforhold. Det har da også været min hensigt, at sådanne forhandlinger skulle være foregået i april måned. Det kan imidlertid forekomme rimeligt, at lønsituationen inden for det private erhvervsliv skulle være afklaret, inden disse forhandlinger kunne gå i gang. Forhandlingerne er derfor blevet udskudt.

Da det imidlertid må være hensigtsmæssigt, at der foretages en tilpasning af dyrtidsreguleringen svarende til de ændringer, der er foretaget på arbejdsmarkedet, stiller jeg af hensyn til folketingets arbejde hermed forslag herom, skønt forhandlingerne om de øvrige spørgsmål endnu ikke er påbegyndt.

Ændringsforslaget til lønningsloven vedrører dennes kapitel 5 om regulering af lønninger og pensioner m. v. Den første del af forslaget drejer sig om dyrtidsreguleringen, der hidtil har bygget på udsving i det pristal, som beregnes med juli 1914 som basis. På baggrund af de ændringer, der med virkning fra marts i år vil ske, for så vidt angår dyrtidsreguleringen på det private arbejdsmarked, har statstjenestemændenes centralorganisationer og Danmarks Lærerforening over for mig fremsat ønske om en omlægning af tjenestemændenes dyrtidsregulering, således at denne ligesom på det private arbejdsmarked sker på grundlag af et pristal med udgangspunkt i juli 1949 og til samme tidspunkter.

Jeg har fundet dette forslag rimeligt, idet man ud fra flere synspunkter må finde det praktisk, at dyrtidsreguleringen for såvel tjenestemændene som for det store flertal af de øvrige lønmodtagere sker på samme tidspunkter.

Som følge af den sjældnere regulering

[Finansministeren.]

ved prisudsving over niveauet i januar i år stilles samtidig forslag om en forhøjelse af størrelsen af dyrtidstillægsportionerne ved sådanne udsving. Under hensyntagen til de ændringer, mæglingsforslaget indebærer for det private arbejdsmarked, foreslås portionsstørrelserne forhøjet med lidt over 5 pct. ud over, hvad der var nødvendigt for at undgå en forringelse af tjenestemændenes dyrtidsregulering. Jeg vil dog gerne fremhæve, at der heri ikke ligger nogen principiel ændring i tjenestemændenes dyrtidsordning, idet ændringerne i lønningerne som følge af ændringerne i pristallet stadig vil være forholdsvis mindre end udsvinget i pristallet.

Den anden del af forslaget tilsigter at gøre det muligt at yde tjenestemændene overenskomsttillæg på et tidligere tidspunkt end den 1. oktober 1961, således som det er fastsat i lønningslovens § 88. Tjenestemandorganisationerne har fremsat ønske herom under hensyntagen til lønudviklingen i det private erhvervsliv siden vedtagelsen af lønningsloven i 1958. Under mine rent orienterende forhandlinger med repræsentanter for statstjenestemændenes centralorganisationer og Danmarks Lærerforening har jeg gjort det klart for tjenestemændene, at der ikke kan blive tale om realitetsforhandlinger om overenskomsttillægget, før lønforholdene på det private arbejdsmarked er mere afklarede. På den anden side har jeg ikke ment at burde afvise muligheden af, at tillægget ydes fra et tidligere tidspunkt end 1. oktober 1961, og dette er baggrunden for denne del af ændringsforslaget.

Den tredje del af forslaget, der vedrører virkningen af overenskomsttillæg til visse pensionister, må ses i sammenhæng med forslaget til ændring i lov nr. 81 af 21. marts 1959 om pensioner, der er fastsat i henhold til de før 1. april 1958 gældende pensionslove.

Efter lønningslovens § 89 reguleres pensioner, der er ydet i henhold til lønningslovens pensionsbestemmelser, på samme måde som tjenestemandslønningerne med dyrtidstillæg og overenskomsttillæg. Den nævnte reguleringsbestemmelse har endvidere som et led i den ved lov nr. 81 af 21. marts 1959 gennemførte nyordning af

pensionsforholdene for pensionister, der har fået tillagt pension efter de før 1. april 1958 gældende pensionslove, fundet anvendelse for pensioner, der er fastsat efter de ældre regler.

De statspensionister, hvis pension er beregnet efter de før 1. april 1958 gældende regler, var indtil 1. april 1959 undtaget fra adgangen til at oppebære folkepensionens mindstebeløb, hvorimod de pågældende allerede forud for nyordningen — i lighed med andre statspensionister — havde adgang til at supplere tjenestemandspensionen med indtægtsbestemt folkepension.

Ved loven af 21. marts 1959 blev der i øvrigt truffet bestemmelse om, at de egenpensionister og enkepensionister, i hvis bruttopensionsbeløb der er indregnet reguleringstillæg som for forsørgere, må tåle et nærmere angivet fradrag i pensionen, når de opfylder betingelserne for at opnå folkepensionens mindstebeløb uden samtidig at have adgang til indtægtsbestemt folkepension.

Ved at yde overenskomsttillæg til tjenestemandspensionen må det forventes, at et ikke ubetydeligt antal pensioner, der hidtil har kunnet suppleres med indtægtsbestemt folkepension, vil blive forhøjet ud over den grænse, hvor indtægtsbestemt folkepension kan oppebæres, således at pensionisten herefter kun vil være berettiget til folkepensionens mindstebeløb og derved omfattes af lovens fradragsbestemmelser. De pågældende pensionister vil herved kunne blive stillet ugunstigere i efterlønmæssig henseende end hidtil.

Da det ikke synes rimeligt, at fradragsbestemmelserne i lov nr. 81 af 21. marts 1959 skal kunne bevirke nedsættelse i den allerede oppebårne samlede efterlønsydelse fra det offentlige, foreslås det, at der ved en ændring af forannævnte lov tilvejebringes hjemmel for at bortse fra skalamæssigt fradrag i tjenestemandspensionen i de tilfælde, hvor ydelse af overenskomsttillæg bevirker, at en allerede tillagt indtægtsbestemt folkepension bortfalder.

Herudover vil der kunne forekomme tilfælde, hvor en pensionist, der endnu ikke er fyldt 67 år og således ikke er berettiget til folkepensionens mindstebeløb, mister en allerede tillagt indtægtsbestemt folkepension som følge af, at tjenestemandspensio-

[Finansministeren.]

nen forhøjes med overenskomsttillæg, med det resultat, at den pågældende lider nedgang i samlet offentlig efterlønsydelse. Der vil også i øvrigt kunne forekomme tilfælde, hvor en allerede tillagt indtægtsbestemt folkepension på grund af indkomstforhøjelsen nedsættes med et beløb, der er større end overenskomsttillæggets beløb.

For at hindre, at der i disse tilfælde sker forringelse i efterlønmæssig henseende, foreslås det, at der ved en tilføjelse til lønningssloven af 1958 åbnes mulighed for at yde personlige tillæg til de heromhandlede pensionister til hel eller delvis udligning af nedgangen i samlet offentlig efterlønsydelse.

De på pensionsområdet foreslåede ændringer, der omfatter statspensionister i videre forstand, herunder personer, der er pensioneret fra stillinger i folkeskolen og folkekirken, tager således sigte på at afbøde den nedgang i allerede opnået efterløn fra det offentlige, som ydelsen af overenskomsttillæg i visse tilfælde vil kunne medføre.

Idet jeg i øvrigt tillader mig at henvise til de bemærkninger, der ledsager lovforslagene, skal jeg hermed anbefale de foreliggende lovforslag til det høje tings hurtige og velvillige behandling.

Formanden: Uden for dagsordenen giver jeg ordet til den ærede ordfører for udvalget til valgs prøvelse, for at hun kan gøre indstilling til tinget om godkendelse af et valg.

Ordføreren for udvalget til valgs prøvelse (Edel Savnte): Efter at det høje ting har meddelt det ærede medlem hr. Dose sygeorlov, og efter at stedfortræderen, distriktsleder Niels Anders Orla Pedersen, har erklæret sig villig til midlertidigt at tage sæde i tinget, har udvalget til valgs prøvelse gennemgået dokumenterne og indstiller enstemmigt, at Orla Pedersen godkendes som medlem af det høje ting.

Hermed sluttede forhandlingen.

Udvalgets indstilling om godkendelse af distriktsleder Orla Pedersen som midlertidigt medlem af folketinget vedtoges enstemmigt med 122 stemmer.

Den første sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændringer i lov om folketingets ombudsmand.

(Første behandling findes i tidenden sp. 1183, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 603).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets tekst, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Per Hækkerup: Som det fremgår af den ret fyldige betænkning med bilag, der er resultatet af udvalgsarbejdet, har udvalget arbejdet energisk og indgående med problemerne.

Jeg havde på mit partis vegne lejlighed til ved første behandling at give udtryk for den betænkelighed, vi nærede over for, at ombudsmandens kompetence skulle udvides til at omfatte kommunerne i den udstrækning, som fremgik af lovforslaget.

Disse betænkeligheder har for så vidt mødt imødekommethed fra andre partiers side, som vi under udvalgsforhandlingerne er nået til enighed om at stille et ændringsforslag, der, så vidt jeg kan se, er af afgørende betydning for fastlæggelsen af ombudsmandens kompetence, og jeg må da også have lov til at give udtryk for min glæde og tilfredshed med, at ombudsmanden selv har erklæret sig indforstået med denne begrænsning i forhold til lovforslaget.

Det drejer sig om ændringsforslag nr. 1, der vedrører ombudsmandens adgang til på eget initiativ at optage sager til undersøgelse. Sådan som lovforslaget oprindeligt var formuleret, skulle ombudsmanden have denne adgang uden at være undergivet de begrænsninger, der gælder i tilfælde, hvor ombudsmanden aktionerer på basis af en klage, men til gengæld skulle det være således, at ombudsmanden kun kunne angribe en sag på eget initiativ, for så vidt der var tale om krænkelse af væsentlige retlige eller administrative interesser,